

Nazwa przedmiotu: Kontrapunkt			
Jednostka prowadząca przedmiot: Wydział Kompozycji i Teorii Muzyki			Obowiązuje od roku akademickiego 2024/2025
Kierunek: Kompozycja i Teoria Muzyki		Specjalność: Kompozycja	
Forma studiów: Stacjonarne, I st.		Profil kształcenia: ogólnoakademicki (A)	Status przedmiotu: obowiązkowy
Forma zajęć: ćwiczenia		Język przedmiotu: polski	Rok I-II /semestr: I-IV Wymiar godzin: 120 godzin
Koordynator przedmiotu	Kierownik Katedry Kompozycji		
Prowadzący zajęcia	dr hab. Alicja Gronau-Osińska, prof. UMFC, mgr Przemysław Zych		
Cele przedmiotu	Poznanie historii rozwoju technik kontrapunktycznych na tle myśli harmonicznego od jej założeń aż po harmonię funkcyjną i atonalną. Obserwacja i zrozumienie zjawiska kontrapunktu jako (ogólnie) języka zależności pionowych i poziomych między głosami (na poziomie faktury: polifonicznej, homofonicznej, polifonizującej) oraz między warstwami (na poziomie struktury i w systemach dźwiękowych innych niż dur-moll). Nabywanie i poszerzanie umiejętności w posługiwaniu się zasadami prowadzenia głosów (bądź warstw lub innych jednostek tkanki muzycznej) w ramach odpowiedniego okresu historii muzyki nowożytnej w układzie chronologicznym od Renesansu do XX w. Nabywanie umiejętności realnego stosowania poznanych zasad prowadzenia głosów w analizie kontrapunktycznej sfery utworu (w teorii) oraz praktycznej umiejętności świadomego zastosowania różnych technik polifonicznych we własnych konstrukcjach dźwiękowych na gruncie samodzielnego warsztatu kompozytorskiego.		
Wymagania wstępne	Wyobrażenia muzyczna, wiedza z zakresu historii i literatury muzyki od renesansu do przełomu XIX/XX w. na poziomie absolwenta szkoły muzycznej II stopnia, podstawowa wiedza z zakresu techniki pianistycznej i chóralnej, podstawowa wiedza i umiejętności z zakresu harmonii i zasad muzyki; podstawowa wiedza z zakresu stylów muzycznych; podstawowa umiejętność pracy analitycznej i koncepcyjnej; postrzeganie błędów jako dodatkowej informacji edukatywnej, umiejętność korekty błędów na podstawie właściwego wnioskowania o ich naturze, umiejętność płynnego przebiegunowania warsztatu z twórczego na badawczy (i odwrotnie).		
Kategorie efektów	Numer efektu	EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU	Numer efektu kier./spec.
Wiedza	1	zna formy i sposoby analizowania form i gatunków muzycznych różnych epok, posiada podstawową wiedzę w zakresie metody analizy muzycznej uwzględniającej warsztat i zakres pojęciowy, posiada wiedzę na temat poszczególnych epok historycznych oraz panujących w nich kierunków i stylów muzycznych, w tym muzyki polskiej	P6_KOM_W_02 (KOM_II)
Umiejętności	2	posiada umiejętność tworzenia form polifonicznych, stosowania różnych technik polifonicznych we własnych konstrukcjach dźwiękowych, rozpoznawania technik polifonicznych stosowanych w utworach różnych epok, z uwzględnieniem technik polifonicznych kompozytorów XX i XXI w.	P6_KOM_U_03 (KOM_XII)
	3	potrafi wykorzystywać wiedzę historyczną do analizy i interpretacji dzieł muzycznych z różnych epok, potrafi dokonywać syntezy informacji pochodzących z zajęć i zdobytych samodzielnie, posiada umiejętność wyszukiwania, analizowania i selekcjonowania informacji ze źródeł pisanych i elektronicznych (w języku ojczystym i obcym – głównie angielskim), a wnioski z nich płynące zastosować we własnej twórczości	P6_KOM_U_07 (KOM_XVI)
Kompetencje społeczne	4	samodzielnie podejmuje niezależne prace, wykazując się umiejętnościami zbierania, analizowania i interpretowania informacji,	P6_KOM_K_02 (KOM_XXII)

		rozwijania idei i formułowania krytycznej argumentacji oraz wewnętrzną motywacją i umiejętnością organizacji pracy kompozytora	
	5	jest zdolny do efektywnego wykorzystania: wyobraźni, intuicji, emocjonalności, zdolności twórczego myślenia i twórczej pracy w trakcie rozwiązywania problemów, zdolności elastycznego myślenia, adaptowania się do nowych i zmieniających się okoliczności oraz umiejętności kontrolowania własnych zachowań	P6_KOM_K_03 (KOM_XXIII)
TREŚCI PROGRAMOWE PRZEDMIOTU			Liczba godzin
Semestr I			Liczba godzin
		1. Prezentacja podstawowych podręczników do nauki kontrapunktu oraz skryptu do pisania ćwiczeń	0,5
		2. Konstrukcja canti firmi i gatunków w dwu i trzygłosie; kontrapunkt ścisły i swobodny; styl barokowy	10
		3. Chorał bachowski 4-głosowy; analiza i omówienie zbioru J.S. Bacha <i>Chorały 4-głosowe</i>	2,5
		4. Inwencja bachowska 2-głosowa o określonej konstrukcji; analiza i omówienie zbioru J.S. Bacha <i>Inwencje 2-głosowe</i>	3
		5. Kanony wokalne 2-4-głosowe, styl: barokowy, klasyczny, romantyczny; tekst łaciński (ew. dowolny nowożytny); zapis: chiuso i pertó; analiza zbiorów kanonów wokalnych od średniowiecza do XX w.	6
		6. Kanony instrumentalne 2-3-głosowe (z dopełniaczem), styl: barokowy, klasyczny, romantyczny; środki techniki polifonicznej: inwersja, augmentacja; analiza <i>Musikalisches Opfer, Wariacji Goldbergowskich</i> J.S.Bacha,	8
Semestr II			Liczba godzin
		7. Fuga bachowska: rodzaje, temat, jego charakter i potencjał kontrapunktyczny; łączniki; ekspozycja fugi	10
		8. Fuga bachowska: dwugłosowa	5
		9. Fuga bachowska: trzygłosowa	5
		10. Procesy imitacyjne w fudze barokowej: stretto	5
		11. Procesy imitacyjne w fudze barokowej: inwersja	5
Semestr III			Liczba godzin
		12. Procesy imitacyjne w fudze barokowej: augmentacja/dyminucja, fuga podwójna	10
		13. Fuga bachowska: cztero i pięciogłosowa	10
		14. Inne koncepcje gatunku fugi (Hindemith, Lutosławski) oraz faktury czy języki muzyczne bliskie myśleniu polifonicznemu (Hindemith, Bartók, Szostakowicz)	8
		15. Zestawienie odmienności w dziedzinie faktury i kontrapunktyki baroku i klasycyzmu	2
Semestr IV			Liczba godzin
		16. Zagadnienia języka kontrapunktycznego homofonii klasycystycznej	2
		17. Analiza podstaw retoryki kontrapunktycznej klasycyzmu na przykładzie sonaty fortepianowej	4
		18. Zróżnicowanie fakturotwórczych ról instrumentów, grup instrumentalnych, rejestrów i in. spólczynników faktury i kontrapunktyki w muzyce klasycyzmu na przykładzie symfonii klasycystycznej	
		19. Pieśń romantyczna z fortepianem i miniatura na instrument solowy z fortepianem: retoryka kontrapunktyczna i rola faktury w akompaniamencie ilustracyjnym, zależności pomiędzy tekstem, a figurami melo-rytmicznymi oraz fakturą	6 8
		20. Późnoromantyczna pieśń na głos z orkiestrą: kameralizacja faktury, instrumentacja a kontrapunktyka	10
		<i>Uwaga: pedagog ma możliwość zdecydować o nierealizowaniu wybranych zagadnień bądź przeniesieniu lub zamienieniu kolejności ich realizacji w toku pracy z grupą, bądź do poszerzenia zakresu realizacji wybranych zagadnień czy poszerzenia programu o wybrane a nieujęte powyżej zagadnienia, o ile aktywność grupy pozwala przewidywać dodatkowe korzyści merytoryczne płynące z podobnych redefinicji układu programu</i>	
Metody kształcenia	1. wykład problemowy 2. wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień 3. analiza przypadków 4. rozwiązywanie zadań 5. rozwiązywanie zadań artystycznych 6. praca indywidualna 7. praca w grupach 8. aktywizacja („burza mózgów”, metoda „śniegowej kuli”) 9. wszystkie inne metody stosowane przez prowadzącego przedmiot		
Metody weryfikacji efektów uczenia się	Metoda	Numer efektu uczenia	
	1. egzamin (standaryzowany, na bazie	2	

	problemu)	
	2. kolokwium ustne	1,3
	3. kontrola przygotowanych projektów	4,5

KORELACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ Z TREŚCIAMI PROGRAMOWYMI, METODAMI KSZTAŁCENIA I WERYFIKACJI

Numer efektu uczenia się	Treści kształcenia	Metody kształcenia	Metody weryfikacji
1	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	2, 3
2	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	1, 2, 3
3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	2
4	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	1, 2, 3
5	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	2, 3
6			

Warunki zaliczenia	kolokwium – s. I, II, III komisyjne egzamin – s. IV komisyjny <i>zarówno kolokwia, jak i egzaminy, są komisyjne, indywidualne i obejmują przegląd prac z danego semestru (w przypadku egzaminu – ze wszystkich semestrów), wymagają od studenta przedstawienia istoty merytorycznej i sposobu realizacji celu każdej pracy, oraz gotowości wyłożenia indywidualnej realizacji danej pracy</i>					
---------------------------	---	--	--	--	--	--

Rok	I		II		III	
Semestr	I	II	III	IV	V	VI
ECTS	2	2	2	2		
Liczba godzin w tyg.	2	2	2	2		
Rodzaj zaliczenia	kolokwium	kolokwium	kolokwium	egzamin		

Literatura podstawowa

J. Chomiński, *Historia harmonii i kontrapunktu*, Kraków 1958-90
 J. Chomiński, *Formy muzyczne*, Kraków 1974-87
 zbiory kanonów wokalnych od średniowiecza do XX w.
 wybrane partytury do analizy określonych aspektów zagadnień kontrapunktycznych i fakturalnych w zależności od omawianego kompleksu ideowo-merytorycznego, w tym m. in.:
 J. S. Bach, *Das Wohltemperierte Klavier, Kunst der Fuge, Inwencje 2 i 3-głosowe, Musikalisches Opfer, Wariacje Goldbergowskie, chorały*,
 J. Haydn, *sonaty fortepianowe, symfonie*
 W. A. Mozart, *sonaty fortepianowe, symfonie*
 F. Schubert, *miniatury fortepianowe, pieśni i cykle pieśni*
 F. Mendelssohn-Bartholdy, *miniatury fortepianowe, pieśni i cykle pieśni, muzyka symfoniczna*
 R. Schumann, *miniatury fortepianowe, pieśni i cykle pieśni*
 G. Mahler, *cykle pieśni z orkiestrą*

Literatura uzupełniająca

K. Sikorski, *Kontrapunkt*, Kraków 1954
 J. Gawlas, *Kontrapunkt*, Kraków 1979
 A. Mann, *The Study of Counterpoint*, Nowy Jork/Londyn 1971
 B. J. J. Fux, *Gradus ad Parnassum*, 1725
 wybrane partytury do analizy określonych aspektów zagadnień kontrapunktycznych i fakturalnych w zależności od omawianego kompleksu ideowo-merytorycznego, w tym m. in.:
 J. Haydn, *kwartety smyczkowe*,
 W. A. Mozart, *kwartety smyczkowe*,
 L. van Beethoven, *sonaty fortepianowe, symfonie, kwartety smyczkowe*
 H. Wolff, *pieśni*
 K. Szymanowski, *pieśni*

R. Strauss, pieśni z orkiestrą

KALKULACJA NAKŁADU PRACY STUDENTA

Zajęcia dydaktyczne	120	Przygotowanie się do prezentacji / koncertu	0
Przygotowanie się do zajęć	30	Przygotowanie się do egzaminu / zaliczenia	10
Praca własna z literaturą	10	Inne	10
Konsultacje	20		8
Łączny nakład pracy w godzinach	200	Łączna liczba ECTS	

Możliwości kariery zawodowej

- przygotowany w stopniu podstawowym do podjęcia pracy wymagającej tworzenia i/lub analizy i wielopłaszczyznowej świadomości mechanizmów fakturalnych i kontrapunktycznych dzieł przedstawiających problematykę kontrapunktu klasycznego, kontrapunktyki i zagadnień faktury klasycyzmu i romantyzmu (kompetentny krytyk muzyczny, merytorycznie przygotowany pedagog przedmiotu: kontrapunkt - w szkołach muzycznych, na studiach muzycznych I st., kompozytor posługujący się techniką polifoniczną w sposób podstawowy itp.)
- przygotowany do podjęcia kształcenia na studiach II stopnia w zakresie kontrapunktu

Ostatnia modyfikacja opisu przedmiotu

Data	Imię i nazwisko	Czego dotyczy modyfikacja
11.09.2019	mgr Przemysław Zych	dostosowanie opisów efektów uczenia się do skorygowanych specjalnościowych efektów uczenia się, korelacja efektów uczenia się z treściami i metodami kształcenia oraz metodami ich weryfikacji, kalkulacja nakładu pracy studenta
3.11.2022	Dr Andrzej Karałow	Aktualizacja karty przedmiotu
22.12.2024	Dr Andrzej Karałow	Aktualizacja karty przedmiotu